ROZDZIAŁ XXI.

Plan Wieków.

Niżej podany djagram służy dla ilustracji chronologicznego podziału wieków i niektórych głównych wydarzeń historji biblijnej.

Podział czasu na dni, miesiące i lata oparty jest na krążeniu ziemi i księżyca. Wyrazu „stulecie" Pismo św. nie używa, natomiast dla określenia większego okresu czasu, niż rok, naprz. rok sobotni, rok jubileuszowy, służy grecki wyraz „aion", albo „eon", co znaczy „wiek". Ten wyraz użyty jest w greckim Nowym Testamencie 124 razy*), chociaż na inne języki został rozmaicie przetłumaczony.

W polskim Nowym Testamencie (tłumaczenie z

*) Oprócz tego w oryginale greckim spotykamy 70 razy przymiotnik „aionios" mianowicie:

Mat.	18, 8	Jan	5,24	Rzym.	6,23	Filem.	15
„	19,16	„	5,39	„	16,25	Żyd.	5, 9
„	19,29	„	6,27	„	16,26	„	6, 2
„	25,41	„	6,40	2 Kor.	4,17	„	9,12
„	25,46	„	6,47	„	4,18	„	9,14
Mar.	3,29	„	6,54	„	5, 1	„	9,15
„	10,17	„	6,68	Gal.	6, 8	„	13,20
„	10,30	„	10,28	2 Tes.	1, 9	I Piotra	5,10
Łuk.	10,25	„	12,25	„	2,16	2 Piotra	1,11
„	16, 9	„	12,50	I Tym.	1,16	I Jana	1, 2
„	18,18	„	17, 2	„	6,12	„	2,25
„	18,30	„	17, 3	„	6,16	„	3,15
Jan.	3,15	Dz. Ap.	13,46	„	6,19	„	5,11
„	3,16	„	13,48	2 Tym.	1, 9	„	5,13
„	3,36	Rzym.	2, 7	„	2,10	„	5,20
„	4,14	„	5,21	Tyt.	1, 2	Jud.	7
„	4,36	„	6,22	„	3, 7	„	21
						Obj.	14, 6

We wszystkich tych wypadkach po polsku mamy przymiotnik „wieczny" przyczem stosuje się on do nast. pojęć, jako to: żywot, odkupienie, dziedzictwo, chwała, królestwo, sąd, ogień, przymierze, ewangelja.

greckiego, wyd. Tow. Bibl.) wyraz „aion" został przetłumaczony słowem „świat" 19 razy, mianowicie:

Mat.	13,22	Mar.	4,19	I Kor.	3,18
„	13,39	Łuk.	16, 8	„	10,11
„	13,40	Rzym.	12, 2	2 Kor.	4, 4
„	13,49	I Kor.	2, 6	Tyt.	2,12
„	24, 3	„	2, 6	Efez.	2, 2
„	28,20	„	2, 8	2 Tym.	4,10
				Żyd.	11, 3

Słowem „wiek" w liczbie pojedyńczej — 13 razy:

Mat.	12,32	Łuk.	20,35	Efez.	1,21
Mar.	10,30	Jan.	9,32	I. Tym.	6,17
Łuk.	1,70	Dz. Ap.	15,18	Żyd.	6, 5
„	18,30	I. Kor.	1,20		
„	20,34	Gal.	1, 4		

„Wieki" w liczbie mnogiej — 46 razy:

Mat.	6,13	Jan.	12,34	I Tym.	1,17
„	21,19	„	13, 8	Żyd.	1, 2
Mar.	3,29	„	14,16	„	5, 6
„	11,14	Dz. Ap.	3,21	„	6,20
Łuk.	1,33	Rzym.	1,25	„	7,17
„	1,55	„	9, 5	„	7,21
Jan	4,14	„	11,36	„	7,24
„	6,51	„	16,27	„	7,28
„	6,58	I Kor.	2, 7	„	13, 8
„	8,35	„	8,13	I Piotra	1,23
„	8,35	2 Kor.	9, 9	„	1,25
„	8,51	„	11,31	2 Piotra	2,17
„	8,52	Efez.	2, 7	I Jana	2,17
„	10,28	„	3, 9	2 Jana	2
„	11,26	Kol.	1,26	Jud.	13
				„	25

Podwójnie „wieki wieków" — 22 razy, czyli pojedyńczo — 44 razy:

Gal.	1, 5	I Piotra	4,11	Obj.	5,14
Efez.	3,21	„	5,11	„	7,12
Filip.	4,20	Obj.	1, 6	„	10, 6
I Tym.	1,17	„	1,18	„	11,15
2 Tym.	4,18	„	4, 9	„	14,11
Żyd.	1, 8	„	4,10	„	15, 7
„	13,21	„	5,13	„	19, 3
				„	20,10

„Wieczny" — jeden raz: Efez. 3, 11.
„Czasy wieczne" — jeden raz: 2 Piotra 3, 18.

Gdyby czytelnik starannie przejrzał wszystkie powyższe cytaty i wstawił do nich słowo „aion", przekonałby się, że tam jest mowa nie o materjalnym, fizycznym świecie, lecz o pewnym okresie czasu. Naprzykład: *)

„Nie będzie mu odpuszczono ani w tym aion (wieku) ani w przyszłym." Mat. 12, 32.

„Żniwo jest dokonanie aion (wieku, a nie świata)." — „Tak będzie przy dokonaniu aion (wieku, a nie świata). Mat. 13, 39—40.

„Oto ja z wami po wzystkie dni, aż do skończenia aion" (wieku, a nie świata) Mat. 28, 20.

„Synowie tego aion (wieku, a nie świata) roztropniejsi są nad syny światłości w rodzaju swoim" Łuk. 16, 8.

„A nie przypodobywajcie się temn aion (wiekowi, a nie światu) Rzym. 12, 2.

„Mądrość mówimy między doskonałymi, ale mądrość nie tego aion (wieku) ani książąt tego aion (wieku), którzy giną" 1 Kor. 2, 6.

„Niechajże nikt samego siebie nie zwodzi; jeźli się kto sobie zda być mądrym między wami w tym aion (w tym wieku, a nie na tym świecie) niech się stanie głupim. . . ." 1 Kor. 3, 18.

„Te wszystkie rzeczy . . . napisane są dla napomnienia naszego, na których koniec aion (wieku, a nie świata tego) oślepił zmysły . . ." 2 Kor. 4, 4.

„Abyśmy odrzekłszy się niepobożności i świeckich pożądliwości, trzeźwie i sprawiedliwie i pobożnie żyli w tym aion (wieku, a nie na tym świecie)" Tyt. 2, 12.

---

*) W oryginale angielskim są przytoczone inne teksty, niż w niniejszym przekładzie, ponieważ Autorowi chodziło tylko o to, aby wykazać niedokładności w tłumuczeniu poszczególnych tekstów angielskich w porównaniu z greckim. Nam zaś chodzi o to, aby wykazać te rożnice w polskim Now. Testamencie. Tłumacz.

„I was ożywił, którzyście byli umarli w upadkach i grzechach, w którycheście niekiedy chodzili według zwyczaju aion (wieku, a nie świata) tego.... Efez. 2, 1—2.

„Albowiem Demas mię opuścił, umiłowawszy ten aion (wiek, a nie świat) 2 Tym. 4, 10.

„Wiarą rozumiemy, iż aionai (wieki, a nie światy lub świat) sprawione (właściwie: dostosowane) są słowem Bożem"[1] (Żyd. 11, 3).

„Według postanowienia aionon (wieków), które uczynił w Chrystusie Jezusie..." (a nie według postanowienia wiecznego) Efez. 3, 11.

Zwróćmy uwagę, że w jednych wypadkach aiony kończą się, jak to widzimy u Mat. 13, 39—40 i 49; 24, 3; 28, 20, a w drugich się zaczynają, jak u Mat. 12, 32; Mar. 10, 30; Łuk. 18, 30 i 20, 35; Efez. 1, 21. Koniec jednego aionu styka się z początkiem drugiego, tak iż Paweł mógł powiedzieć: „Końce aionów przyszły na nas" 1 Kor. 10, 11. Jest dużo aionów, z których jedne już minęły,[2] a inne dopiero mają się zacząć.[3]

Zwróćmy też uwagę na formę w wyrażeniu. W jednych wypadkach wzmiankowany bywa aion w liczbie pojedyńczej, w drugich — w liczbie mnogiej: aionai, aionon i t. d. Wreszcie są wyrażenia: aionai ton aionon (wieki wieków).

Jezus jest królem ton aionon (wieków),[4] a wszystkie

(1) Wiarą rozumiemy, iż świat jest sprawiony słowem Bożem, tak iż rzeczy, które widzimy, nie stały się z rzeczy widzialnych, ale z niczego. (Żyd. 11, 3).

(2) To jest tajemnicę onę, która była zakryta od wieków i rodzajów, ale teraz objawiona jest świętym jego, (Kol. 1, 26).

(3) Aby okazał w przyszłych wiekach ono nader obfite bogactwo łaski swojej z dobrotliwości swojej przeciwko nam w Chrystusie Jezusie. (Efez. 2, 7).

(4) Przetoż królowi wieków nieśmiertelnemu, niewidzialnemu samemu mądremu Bogu, niech będzie cześć i chwała na wieki wieków. Amen. (I Tym. 1. 17).

one są przez Niego[5] uczynione zgodnie z planem Bożym. Patrz greckie: „Kata protesin ton aionon"[6] — według postanowienia Bożego.

Zadaniem naszego djagramu, wykazującego siedem aionów, jest zilustrować, jak drobniuchną cząstką przedstawia się nasz aion w stosunku do niezliczonych innych aionów. Rozchodzące się pod ostrym kątem linje wskazują na rozrost ludzkości, raptownie urwany wskutek potopu i nanowo rozpoczynający się od ośmiu osób. Przy końcu tego aionu ludzkość znowu ulegnię zmniejszeniu czyli redukcji.[7]

1. Raj — aion niewinności — zakończony wypędzeniem.

2. Aion przedpotopowy — wiek wolności, kiedy ludzkość pozostawiona była tylko swemu sumieniu. Ten aion zakończył się potopem i zredukowaniem ludzkości do ośmiu osób, z których składała się rodziną Noego. W tym okresie Enoch został wzięty do nieba i stał się pierwowzorem kościoła, który ma być też zachwycony z ziemi przed przyszłą katastrofą.

3. Aion popotopowy — wiek rządu, kiedy człowiek stał się zależnym od prawa cywilnego,[8] zakończył się zniszczeniem Sodomy i Gomory.

(5) W te dni ostateczne mówił nam przez Syna swego, którego postanowił dziedzicem wszystkich rzeczy, przez którego i wieki uczynił. (Żyd. 1, 2). Także Żyd. 11, 3.

(6) Według postanowienia wiecznego, które uczynił w Chrystusie Jezusie, Panu naszym. (Efez. 3, 11).

(7) A od tego trojga pobita jest trzecia część ludzi od ognia, i od dymu, i od siarki, które wychodziły z gąb ich. (Obj. 9, 18). Także Zach. 13, 8; 14, 12—13; Obj. 14, 18—20; 19, 19—21.

(8) A zaiste krwi waszej, dusz waszych szukać będę, z ręki każdej bestji szukać jej będę; także z ręki człowieczej, z ręki każdego brata jego będę szukuł duszy człowieczej.

Kto wyleje krew człowieczą, przez człowieka krew jego wylana będzie; bo na wyobrażenie Boże uczynion jest człowiek. (Gen. 9, 5—6).

4. Aion patrjarchalny, wiek pielgrzymstwa,[9] zakończony potopieniem Faraona i jego wojska w Morzu Czerwonem.

5. Aion Mojżeszowy, czyli Izraelicki, który się skończył ukrzyżowaniem Chrystusa i zrujnowaniem Jerozolimy. W tym okresie Eljasz staje się drugim pierwowzorem zachwycenia kościoła z ziemi.

6. Aion chrześcijański — wiek tajemnicy, — który się skończy wielkim uciskiem,[10] przyjściem Chrystusa, sądem narodów[11] i wielką redukcją ludności świata. W ciągu tego aionu żydzi są rozproszeni pośród wszystkich narodów.[12]

7. Milenjum — aion objawienia (Rzym. 8, 19), który się zakończy ostatniem oszustwem szatana i sądem przed białym tronem.[13]

Potem będzie Nowe Niebo i nowa ziemia, w których sprawiedliwość mieszka,[14] prawdopodobnie będzie to

(9) Według wiary umarli ci wszyscy, nie wziąwszy obietnic, ale zdaleka je upatrując, i cieszyli się niemi, witali je i wyznawali, iż są gośćmi i przychodniami na ziemi. (Żyd. 11, 13).

(10) Albowiem naonczas będzie wielki ucisk, jaki nie był od początku świata aż dotąd, ani potem będzie. (Mat. 24, 21).

(11) A gdy przyjdzie Syn człowieczy w chwale swojej i wszyscy święci aniołowie z nim, tedy usiądzie na stolicy chwały swojej

I będą zgromadzone przedeń wszystkie narody, i odłączy je, jedne od drugich, jako pasterz odłącza owce od kozłów. (Mat. 25, 31—32).

(12) Bom oto ja rozkazał, a rozmiecę między wszystkie narody dom Izraelski, jako miotana bywa pszenica na przetaku, tak iż nie przepadnie i kamyk na ziemię. (Amos 9, 9).

I polegną od ostrza miecza, i zapędzeni będą w niewolę między wszystkie narody, i będzie Jeruzalem deptane od pogan, aż się wypełnią czasy pogan (Łuk. 21, 24)

(13) I widziałem stolicę wielką białą, i siedzącego na niej, przed którego obliczem uciekła ziemia i niebo, a miejsce im nie jest znalezione. (Obj. 20, 11).

(14) Albowiem oto ja tworzę niebiosa nowe i ziemię nową, a nie bądą wspomniane rzeczy pierwsze, ani wstąpią na serce. (Izaj. 56, 1).

Lecz nowych niebios i nowej ziemi według obietnicy jego oczekujemy, w których sprawiedliwość mieszka. (2 Piotra 3, 13). Także Izaj, 76, 22; Obj. 21, 1.

początek nowego szeregu aionów. Poprzednie aiony stanowią tydzień aionów zgodnie z wyrażeniem w Efez. 3, 21: wieki wieków, czyli jeden wielki aion złożony z siedmiu mniejszych aionów. Na podobieństwo tygodnia lat, zachowywanego przez żydów (Lewit. 25, 8—11) nastąpią inne wielkie aiony, jak to wskazuje wyrażenie „aionos ton aionon“ — wieki wieków. Patrz Gal. 1, 5 i inne przytoczone wyżej. Możliwie, że pięćdziesiąty aion będzie jubileuszowym, na podobieństwo jubileuszu w księdze Leviticus 25, a potem znów nastąpią aiony aionów. Patrz dolny rysunek djagramu.

Może powiesz czytelniku, że skoro aiony są pewnemi określonemi epokami, to w takim razie i wszystkie aiony muszą być określone, czyli musi nastąpić koniec mąk bezbożników[15] i też koniec chwały i panowania Chrystusa i jego świętych.[16] Nie, mój drogi! ponieważ najlepszem pojęciem, jakie my śmiertelnicy możemy posiadać o nieskończoności i wieczności, jest pojęcie o nieprzerwanym łańcuchu czasu, znanym nam tylko jako nieokreślone wyrażenie aionos ton aionon.

Zwróćmy uwagę na ten szczegół w djagramie, że długość nakreślonych tam aionów nie jest jednakowa

---

(15) A dym męki ich występuje na wieki wieków, i nie mają odpoczynku we dnie i w nocy, którzy się kłaniają bestji i obrazowi jej, i jeźli kto bierze piętno imienia jej. (Obj. 14, 11).

A djabeł, który zwodził wrzucony jest w jezioro ognia i siarki gdzie jest ona bestja i fałszywy prorok; i będą męczeni we dnie i w nocy, na wieki wieków. (Obj. 20, 10).

(16) I uczynił nas królmi i kapłanami Bogu, Ojcu swemu, jemuż niech będzie chwała i moc na wieki wieków. Amen. (Obj. 1, 6),

I zatrąbił anioł siódmy, i stały się głosy wielkie na niebie mówiące: Królestwa świata stały się królestwami Pana naszego i Chrystusa jego, i królować będzie na wieki wieków. (Obj. 11, 15)

I nocy tam nie będzie i nie będą potrzebować świecy i światłości słonecznej; bo je Pan Bóg oświeca, i królować będą na wieki wieków. (Obj. 22, 5).

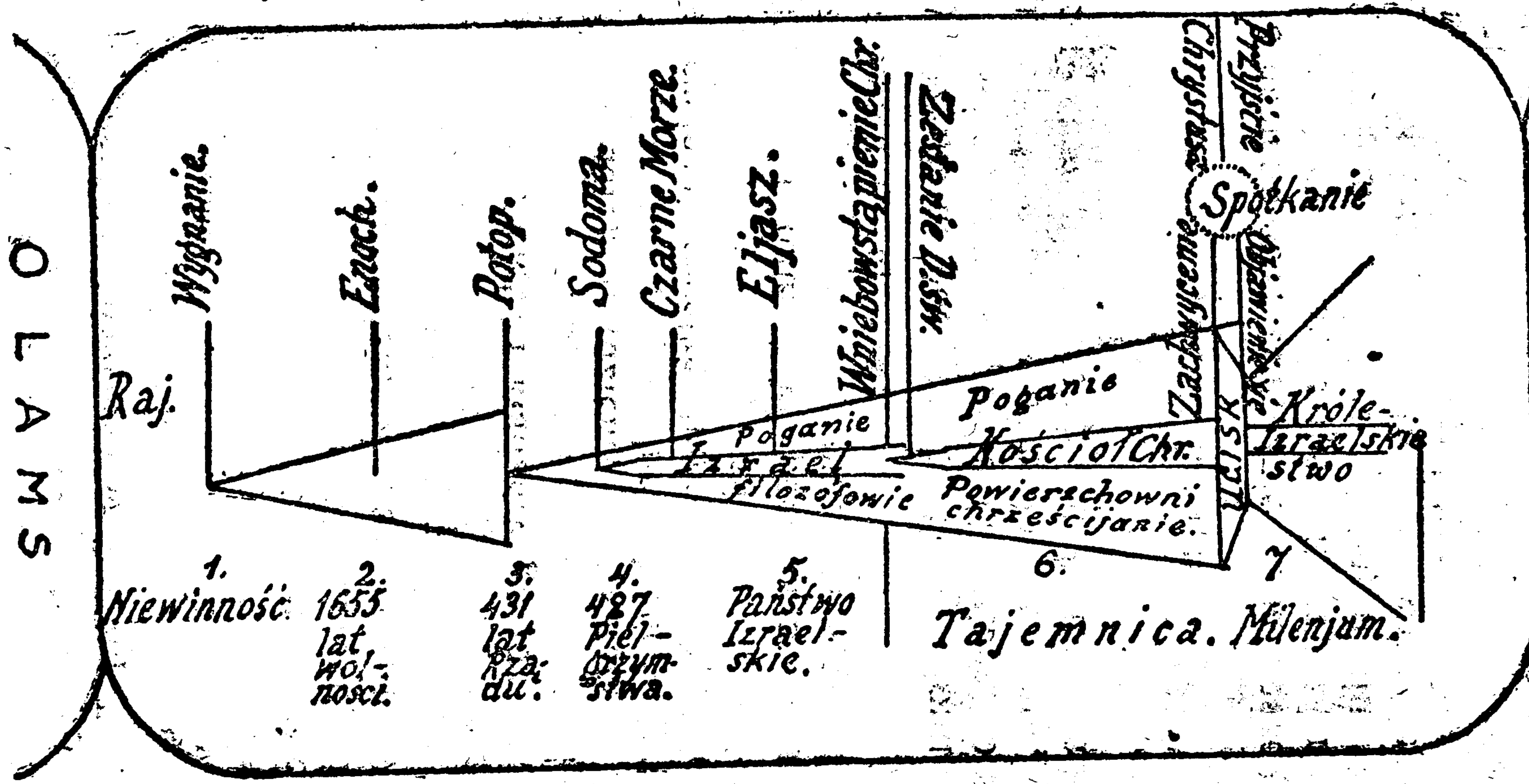
i że zmiana postępowania Bożego zależną jest od stosunku ludzkości do Boga. Prawdopodobnie, że aiony przeszłości, nazwane w Starym Testamencie po hebrajsku „olams“ odnoszą się do geologicznych okresów tworzenia się ziemi i rozwoju wszechświata. Jak tedy owa przeszłość była okresem systematycznego rozwoju stworzenia i objawienia się Stwórcy, tak też i przyszłość będzie nie bezkreśnym aionem, lecz bezkreśnym łańcuchem aionów, ciagnącym się bez końca w wieczności. Czas jest miarą wieczności, a wieczność jest nieprzerwanem mierzeniem czasu. Weźmy naprz. metr i kładźmy go raz po raz wzdłuż ziemi. W ten sposób obejdziemy naokoło świata a mierząc dalej, dojdziemy do księżyca, do słońca, do gwiazd, do najdalszych mgławic, do przestrzeni, przekraczającej wszelką ludzką wyobraźnię, a jednak i tam będziemy mogli mierzyć w dalszym ciągu drugie tyle i dalej. W podobnyż sposób biblijna wieczność składa się z nieprzerwanego i nie mającego końca łańcuchu aionów.

Wydarzenia na początku bieżącego aionu, t. j. ukrzyżowanie i wniebowstąpienie Chrystusa, oraz zesłanie Ducha świętego są już nam dobrze znane. Wydarzenia zaś, które mają nastąpić w końcu, stanowią

„Czas końca“,

a są to następujące: zstąpienie Pana naszego z okrzykiem; zmartwychwstanie tych, którzy zasnęli w Chrystusie; przemienienie w okamgnieniu wierzących, którzy będą żyli (1 Kor. 15); zachwycenie ich z ziemi na spotkanie Panu w powietrze (1 Tes. 4, 13—18) dla wzięcia udziału w weselu Syna Królewskiego, Baranka Bożego. Mat. 22, 2... 25, 10; 2 Kor. 11, 2; Efez. 5, 25—32; Obj. 19, 7 i Pieśń Salomona.

Podczas, gdy to się dziać będzie w powietrzu,

PLAN AIONÓW. Efez. 3,11.
OLAMS
Raj.
Wygnanie.
Enoch.
Potop.
Sodoma.
Czarne Morze.
Eljasz.
Wniebowstąpienie Chr.
Zesłanie D. św.
Przyjście Chrystusa
Spotkanie
Zachwycenie
Poganie
Izrael
Filozofowie
Poganie
Kościół Chr.
Powierzchowni chrześcijanie.
UCISK
Królestwo Izraelskie
1. Niewinność
2. 1655 lat wolności.
3. 431 lat rządu.
4. 427 Pielgrzymstwa.
5. Państwo Izraelskie.
6.
7
Tajemnica. Milenjum.
Nowe niebo i nowa ziemia, gdzie mieszka sprawiedliwość. 2 Piotra 3,13.
Olam
Aion
Aiony aionów
Jubileusz
Aiony aio

Izrael niewierzący wróci do Palestyny,[17] odbuduje świątynię, odnowi swe starożytne ofiary, postępując coraz gorzej i, z ukazaniem się antychrysta, zawrze z nim przymierze,[18] które prorok nazywa przymierzem ze śmiercią i piekłem.[19] Potem nastąpią straszliwe prześladowania, zwane „czasem utrapienia Jakóbowego“.[20]

Gdy będzie się zdawało, że wszystko już stracone,[21] wówczas przyjdzie Pan ze swoimi świętymi na ziemię i zabije bezbożnego antychrysta; wyzwoli Izraela;

(17) Wejrzyjcie w siebie, wejrzyjcie w siebie, mówię, o narody przemierzłe!

Pierwej, niżeli wyjdzie dekret, i niż dzień jako plewa przeminie; pierwej niż przyjdzie na was gniew zapalczywości Pańskiej, pierwej niż przyjdzie na was dzień gniewu Pańskiego. (Sofon. 2, 1-2).

(18) Wszakże zmocni przymierze wielom ich w tygodniu ostatnim; a w połowie onego tygodnia uczyni koniec ofierze palonej i ofierze śniednej, a przez wojsko obrzydliwe pustoszyciel przyjdzie, i aż do skończenia naznaczonego wyleje się spustoszenie na tego, który ma być spustoszony. (Dan. 9, 27).

Jam przyszedł w imieniu Ojca mego, a nie przyjmujecie mię: jeźliżby przyszedł inny w imieniu swojem, onego przyjmiecie. (Jan. 5, 43).

(19) Dlatego, że mówicie: uczyniliśmy przymierze z śmiercią, i z piekłem mamy porozumienie, bicz gwałtowny nas nie dojdzie, gdy przechodzić będzie bośmy położyli kłamstwo za ucieczkę swoję, a pod fałszem utailiśmy się. (Izaj. 28, 15).

(20) Tak zaiste mówi Pan: Słyszeliśmy głos strachu i lękania i że niemasz pokoju.

Pytajcież się teraz, a obaczcie jeźli rodzi mężczyzna; przecześ tedy widzę, że każdy mąż rękami swemi trzyma się za biodra swe jako rodząca, i że się obróciły wszystkich oblicza w bladość?

Biada, bo wielki jest ten dzień, tak, że mu nie było podobnego, ale jakiżkolwiek jest czas utrapienia Jakobowego, przecie z niego wybawiony będzie. (Jer. 30, 5-7).

(21) Oto przychodzi dzień Pański, a rozdzielone będą korzyści twoje w pośrodku ciebie.

Bo zgromadzę wszystkie narody przeciwko Jeruzalemowi na wojnę, a miasto wzięte będzie, i domy rozchwycone będą, i niewiasty pogwałcone będą; a gdy pójdzie część miasta w pojmanie, ostatek ludu nie będzie wygładzony z miasta.

Bo wyjdzie Pan i będzie walczył przeciwko onym narodom, jako zwykł wojować w dzień potykania. (Zach. 14, 1-3). Patrz wiersze 4 i 5. Także Jud. 14; 2 Tes. 2, 8.

który „patrzyć będzie na tego, którego przebodli,“[22] a „naród będzie spłodzony jednym razem“.[23] Jezus będzie sądził żyjące narody i ustanowi swe tysiącletnie królestwo. Psalm. 2; Dan. 2, 44; Obj. 11, 15.

Pamiętajmy jednak, że daty określonej przyjścia Chrystusa dla spotkania się z kościołem w powietrzu nie posiadamy.[24] Powinniśmy wciąż żyć, mając biodra przepasane i świece gorejące w rękach, podobni ludziom oczekującym Pana swego. Łuk. 12, 35—40. Pomimo to, możemy patrzyć na rozwijające się w

---

(22) Bo się stanie dnia onego że szukać będą wszystkie narody, które przyciągną przeciwko Jeruzalemowi, abym je wytracił.

I wyleję na dom Dawidowy i na obywateli Jeruzalemskich Ducha łaski i modlitw, a patrzeć będą na mię, którego przebodli; i płakać będą nad nim płaczem jako nad jednorodzonym; gorzko mówię płakać będą nad nim, jako gorzko płaczą nad pierworodnym.

Dnia onego będzie wielkie kwilenie w Jeruzalemie, jako kwilenie w Adadrymon na polu Magieddon;

Bo ziemia kwilić będzie, każde pokolenie osobno, i niewiasty osobno; pokolenie domu Natanowego osobno, i niewiasty ich osobno;

Pokolenie domu Lewiego osobno, i niewiasty ich osobno; pokolenie Semejego osobno i niewiasty ich osobno;

Wszystkie insze pokolenia, każde pokolenie osobno, i niewiasty ich osobno. (Zach. 12,9-14).

(23) Któż słyszał co takowego? Kto widział co podobnego? Możeż to być, aby ziemia narodziła ludu za jeden dzień? Izali naród spłodzony bywa jednym razem? Ale Syon ledwie począł pracować ku porodzeniu, alić porodził synów swoich. (Izaj. 66, 8).

(24) Lecz o onym dniu i godzinie nikt nie wie, ani Aniołowie, którzy są w niebie, ani Syn, tylko Ojciec.

Patrzcież, czujcie, módlcie się, bo nie wiecie kiedy ten czas będzie.

Jako człowiek, który precz odjeżdżając, zostawił dom swój, i rozdał urzędy sługom swoim, i każdemu robotę jego, i wrotnemu przykazał, aby czuł.

Czujcież tedy, bo nie wiecie kiedy Pan domu onego przyjdzie, z wieczorali, czyli o północy, czyli gdy kury pieją, czyli rano.

By snać niespodzianie przyszedłszy nie znalazł was śpiącymi.

A co wam mówię, wszystkimci mówię: czujcie. (Mar. 13, 32—37)

naszych czasach wypadki jako na zbliżenie się[25] onego dnia lub znak, że możemy podnieść głowy nasze.[26]

(25) Nie opuszczając społecznego zgromadzenia naszego, jako niektórzy obyczaj mają, ale napominając jedni drugich, a to tem więcej, czem więcej widzicie, iż się on dzień przybliża. (Żyd. 10, 25).

(26) A gdy się to poczniedziać, spoglądajcież, a podnoście głowy wasze, przeto iż się przybliża odkupienie wasze. (Łuk. 21, 28).